

УДК 811'111'42

Калинич І.Й.
старший викладач
кафедри теорії та практики перекладу
Ужгородського національного університету

ВИКЛИКИ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ЯК ПОЗАМОВНИЙ ФАКТОР, ЩО СПРИЯЄ ВИНИКНЕННЮ НОВИХ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

Анотація: *Дане дослідження має на меті фіксацію, класифікацію та аналіз лексичних інновацій, що з'явилися в англійській мові у зв'язку з пандемією COVID-19, та їх українських відповідників, з подальшим використанням у навчальних курсах «англійська мова для спеціальних цілей» і «теорія та практика перекладу» для студентів-міжнародників.*

Ключові слова: *пандемія COVID-19, загроза суспільному здоров'ю, карантин, локдаун, робота з дому, мовна творчість.*

Безперервний розвиток суспільства, прогрес науки й техніки підвищує інтенсивність мовної комунікації. Носії мови образно переосмислюють свій досвід, усвідомлюють зміни, що відбуваються, і знаходять нові форми вираження. Сьогодні світ стикається з новими викликами в умовах пандемії COVID-19, і ці реалії призвели до вибуху нової лексики, яка допомагає усвідомити й опанувати ці раптові зміни.

Метою даного дослідження є фіксація, класифікація та аналіз лексичних інновацій, що з'явилися в англійській мові у зв'язку з пандемією COVID-19, та їх українських відповідників, з подальшим використанням у навчальних курсах «англійська мова для спеціальних цілей» і «теорія та практика перекладу».

Масштаб лексичних інновацій, пов'язаних з пандемією COVID-19, здається безпрецедентним, хоча варто зазирнути в інші періоди історії, щоб побачити, як подібна мовна творчість проявляється у часи серйозних соціальних криз. Під час ситуацій, що становлять загрозу суспільному здоров'ю, у загальноживану лексику зазвичай потрапляє назва хвороби чи синдрому, наприклад, вірус імунодефіциту людини (ВІЛ), синдром набутого імунодефіциту (СНІД), «іспанка» (1918-1920), SARS (2002-2004), свинячий грип (2009) та ін. Але COVID-19 змінив сценарій і впливає на публічний дискурс набагато більше, аніж просто додаванням назви нової хвороби до словника.

Формування неологізмів, пов'язаних з темою COVID-19, відбувається швидше, ніж будь-коли раніше. Велика частина цієї нової лексики належить до сленгу і відображає суттєві зміни у повсякденному житті, наприклад: *Blursday* (невизначений день через дезорієнтуючий ефект локдауну, від англ. *blur* (розмивати, робити нечітким, затуманювати), *covideo parties* (онлайн-вечірки за допомогою Zoom або Skype), *covidiot* (той, то ігнорує правила соціальної дистанції) *WFH – work from home* («працювати з дому/робота з дому»), *quaranteams* (онлайн-команди, створені під час локдауну) та ін. З іншого боку, такі усталені терміни англійської мови як *self-isolation* (самоізоляція), *quarantine* (карантин), *lockdown* (локдаун) та *critical/essential workers* (працівники критичної галузі/інфраструктури), зараз переосмислюються і використовуються дедалі частіше. Так, словом 2020 року за версією Кембриджського словника було визнано «*quarantine*» [1].

Також заслуговують на увагу нові метафори, які використовуються у соціальній рекламі та промовах політиків, наприклад: *roll up your sleeve* («закоти рукав» = вакцинуйся), *to flatten the curve* («вирівняти криву» = згладити графік зростання захворюваності), *to raise the line* («підняти межу» = підвищити потужність системи охорони здоров'я) тощо [3]. Лінгві-

сти починають активно збирати й аналізувати ці метафори. Наприклад, Вероніка Коллер з Ланкастерського університету проводить краудсорсинг невійськових метафор, якими описуються реалії сьогодення. Читачі можуть внести свій вклад у це сховище через Twitter, з хештегом #ReframeCovid) [4].

Нові слова з'являються постійно, але мало які з них потрапляють в широку громадську свідомість так, як нова лексика коронавірусу. Як зазначає Р. Картер, мовна творчість є не суто декоративною, а практичною, оскільки слугує зближенню людей у кризових ситуаціях. [5]. Нова лексика стала утилітарним способом пристосуватися до нових реалій, а також об'єднала людей навколо набору колективних культурних орієнтирів. Зараз світ пов'язаний за допомогою цифрових технологій, і за відсутності регулярних соціальних контактів така «спільна мова» допомагає людям відчутти зв'язок один з одним. І це є ще одним потужним фактором поширення нової лексики.

Дане дослідження може бути використано для навчання англійської мови для спеціальних цілей і теорії та практики перекладу для студентів-міжнародників. З метою інтегрування нової лексики в ці курси запропоновано її різносторонню класифікацію. Наприклад, тематична класифікація включає такі категорії як рекомендації для громадян щодо коронавірусу, відповідь ВООЗ та урядів на виклики пандемії (назви програм, законодавчих ініціатив тощо), суто медичні терміни (назви симптомів, тестів, вакцин тощо). Пропонується також класифікація за частинами мови, яка може ефективно використовуватися в навчанні словотвору англійської мови. На прикладі деяких лексичних одиниць також можна ілюструвати відмінності між британським та американським варіантами англійської мови (*jab – shot*) На заняттях з теорії та практики перекладу студентам пропонується підбирати й аналізувати українські відповідники актуальних англійських лексичних одиниць.

Список використаних джерел:

1. Cambridge Dictionary's Word of the Year 2020. Retrieved from: <https://dictionaryblog.cambridge.org/2020/11/24/cambridge-dictionary-words-of-the-year-2020/> (дата звернення: 14.06.2021).
2. The US doesn't just need to flatten the curve. It needs to "raise the line". Retrieved from: <https://www.vox.com/2020/4/7/21201260/coronavirus-usa-chart-mask-shortage-ventilators-flatten-the-curve> (дата звернення: 14.06.2021).
3. #ReframeCovid. Retrieved from: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1TZqICUdE2CvKqZrN67LcmKspY51Kug7aU8oGvK5WEbA/edit#gid=781680773> (дата звернення: 14.06.2021).
4. Carter R. (2004). Language and Creativity: the Art of Common Talk. Routledge, p.210.